

Tartu Ülikool
Humanitaarteaduste ja kunstide valdkond
Eesti ja üldkeeleteaduse instituut
Soome-ugri osakond

Janne Lamus

**Ungari lasteraamatus „A Hétfjú Tündér“
ja selle eestikeelses tõlkes esinevad nimed**

Bakalaureusetöö

Juhendaja Krisztina Tóth

Tartu 2020

Sisukord

SISSEJUHATUS.....	3
1. UNGARI KIRJANDUS EESTIS.....	5
2. RAAMATU „A HÉTFEJŰ TÜNDÉR“ AUTORIST JA SELLE EESTI KEELDE TÕLKIJAST.....	7
2.1. Ervin Lázár.....	7
2.2. Edvin Hiedel.....	8
3. NIMEDE VÕRDLUS.....	10
3.1. Nimedest üldiselt.....	10
3.1.1. Isikunimed.....	11
3.1.2. Loomad ja taimed.....	11
3.1.3. Isikunimedega loomad.....	12
3.1.4. Muud.....	12
3.1.5. Kohanimed.....	13
3.2. Tõlkija muudetud nimed.....	13
3.2.1. Isikunimed.....	14
3.2.2. Loomad ja taimed.....	15
3.2.3. Isikunimedega loomad.....	16
3.2.4. Muud.....	16
3.2.5. Kohanimed.....	17
3.2.6. Luuletus.....	17
KOKKUVÕTE.....	18
KIRJANDUS.....	20
THE NAMES IN A HUNGARIAN BOOK „A HÉTFEJŰ TÜNDÉR“ AND IN ITS ESTONIAN TRANSLATION. SUMMARY.....	23
LISA 1.....	25
LISA 2.....	26

SISSEJUHATUS

Ungari kirjandus on olnud eestlastele kättesaadav eesti keeles alates kahe maailmasõja vahelisest ajast (Valton 1996). Nii mõnigi ungari raamat on ilmunud Eestis mitmes trükis, nt „Pál-tänava poisid“, millel on olemas mitu erinevat tõlget, ja „Imeflöö“ (Kehman 2013). Mind hakkas see teema huvitama ungari keele tundides, kus tõlkisime absurdseid tekste lasteraamatutest. Just sealt sain idee lahata ise ühte sarnast teost, milleks sai Lázár Ervini raamat „A Hétfejű Tündér“ („Seitsmepäine Haldjas“), mille in tõlkinud eesti keelde Edvin Hiedel.

Töö eesmärk on võtta välja ungarikeelsest raamatust nimed ning leida, kas ja kuidas on tõlkija need eesti keelde kohandanud. Uurimisküsimused on järgmised:

- kuidas või kui täpselt on tõlkija ungari nimed eesti keelde üle toonud;
- kas nimede kirjpilt ja tähendus erinevad ungari- ja eestikeelses raamatus ning kui jah, siis miks;
- mis põhimõtteid järgis tõlkija raamatu eestindamisel (tähenduse täpsust, kalambuure)?

Eesmärgiks on ka saada teada, kas antud hüpotees peab paika: tõlkija eestindas nimed võimalikult täpselt tähenduse järgi. Konkreetsemalt piirdun tegelaste ja kohtade nimedega, kuid nende hulka kuuluvad ka kõik suure algustähega asjade ja loomade nimed. Väikese tähega algavaid nimetusi ma ei uuri.

Töö jaoks kasutan ma raamatuid „A Hétfejű Tündér“ ja „Seitsmepäine Haldjas“. Vaja läheb ka ungari-eesti sõnastikku ning kasutatud materjalides olevaid artikleid.

Töö koosneb kolmest osast. Esimeses osas räägin ungari kirjandusest eestis ja inimestest, kes sellele hoogu andsid. Lisaks uurin, mis teosed olid tollel ajal mõjukad.

Teises peatükis annan ülevaate autorist endast ja tõlkijast, nende elulugudest ja saavutustest ning teostest üldiselt, nt kuidas autorit armastavad mitte ainult lapsed, vaid ka täiskasvanud ning et tuntud on ka tema kuuldemängud.

Kolmandas osas otsin mõlemast raamatust välja nimed, jagan eraldi kategooriatesse ning võrdlen, kuidas on need eesti keelde üle toodud ning kas ja kui täpselt on see õnnestunud. Selle osa lõpus võiksin saada vastused kõikidele on uurimisküsimustele ja hüpoteesile.

1. UNGARI KIRJANDUS EESTIS

Ungari kirjandust hakati Eestis tõlkima kahe maailmasõja vahelisel ajal. Alguses toimus see küll saksa keele vahendusel, kuid 1914, kui Noor-Eesti kirjandusrühmitus avaldas „Ungari antoloogia“ (koostanud ja tõlkinud keeleteadlane Julius Mark), sai otsetõlgete tegemine tõuke. Selles on esindatud Mór Jókai, Kálmán Mikszáth, István Bársony, Viktor Rákosi ja Géza Gárdonyi. Populaarseimad kirjanikud olid pikka aega Mór Jókai ja Sándor Petőfi. Vahest on kõige populaarsemaks ungari raamatuks Eestis on olnud Julius Margi tõlgitud Ferenc Molnári „Pál-tänava poisid“ (Valton 1996) Viimane neist on tõlgitud Reet Klettenbergi poolt (Apollo 2017).

Üks tulemuslikem tõlkija oli Ants Murakin (1892–1975), kes tõlkis umbes 30 romaani ja mitu näidendit. Ungari keele õppis ta ära 1914. aastal sõjavangi sattudes ning otsustas tõlkima hakata, kuna Béla Vikár palus talt „Kalevipoja“ tõlke võrdlust originaaliga. Tuli juurde ka teisi tõlkijaid nagu Ada Koidu, Albert Kruus, Felix Oinas jt. Suurem osa ungari keele tõlkijatest läks pagulusse ning selle tõttu tõlgiti peale sõda väga vähe. Mitu teost tõlgiti vene keele vahendusel, kuid üpris ruttu pöörduti tagasi ka otsetõlgete poole. Ellen Niit andis samuti oma panuse, tõlkides Petőfi luulet ning poemi „Sangar János“. Tiiu Kokla poolt eestindatud Géza Gárdony „Egeri tähed“ tekitas noorte hulgas suurt huvi Ungari vastu. Tuntuks said ka Aino Perviku tõlkes Kálmán Mikszáthi „Püha Peetruse vihmavari“ ja muinasjutukogu „Imeflöö“. (Valton 1996)

1957. aastal asutati Loomingu Raamatukogu, mis aitas kaasa tõlkekirjanduse elavnemisele. Selle põhimõtteks on vähe muudetud otsetõlge ning 1996-ks oli nende vaimsete juhtide (Lembe Hiedeli ja Ott Samma) toel tekkinud sinna professionaalsete ilukirjanduse tõlkide koolkond. 60-ndatele muutusid iseloomulikuks teosed, mis said ühiskonnalt vastukaja ning mõlemast riigist, nii Eestist kui Ungarist, otsitigi just

taoliseid raamatuid. Inimesi intrigeerisid väga lood, kus oli selgesti äratuntav protest kehtiva korra vastu. Mõned näited teostest: Endre Fejes „Vanarauahoov“ („Rozsdatemető“, 1965), Gyula Fekete „Arsti surm“ („Az orvos halála“, 1967) ja kõige rohkem reageeriti Ákos Kertészi raamatule „Makra“ (1977). Lisaks nendele teostele tõlgiti ka klassikat, nt Imre Madácsi „Inimese tragöödia“ ja Sándor Petőfi „Sangar János“. (Valton 1996)

Nagu eespool mainitud, siis üks uutest tõlkijatest oli Felix Oinas. Ungari vastu tekkis tal huvi õppides soome-ugri keeli ning kuulates Julius Margi loenguid. 1935–1936 käis ta József Györke ja Jenő Frazeke juures keelt omandamas. Peale seda otsustas ta minna Ungarisse vahetusõpilaskes ning tõstis keeletaset aktiivselt tõlkides. Oinas otsustas jääda Budapesti ülikooli lektoriks. Ta andis seal eesti keelt ja kirjandust ning teisel aastal ka soome-ugri keeleteadust – küsimusi häälikuloost ja morfoloogiast. Enamiku raamatutest tellis ta Eestist ning ühel hetkel otsustas asutada Eötvös Józsefi Collegiumis eesti raamatukogu. Seal õpetas ta ka soome keelt. Oinas tutvustas eesti keelt ja kultuuri Ungaris, kuid tundis, et ta kohustus on ka eestlaseid ungari kultuuriga harida. Niisiis hakkas ta Eestis avaldama artikleid hõimlaste kohta, toetudes kirjandusele ja omaenda tähelepanekuile. (Sillaots 2019)

1930-ndate teisel poolel hakkas Felix Oinas kuulsust koguma ungari kirjanduse vahendajana Eestis. Tõlkinud on ta ise vaid kaks romaani: Lajos Zilahy „Kaks vangi“ ja József Nyírő „Mägede mees“. Lisaks on ta koostanud ka monograafia „Petőfi. Vabaduse ja armastuse laulik“.

2. RAAMATU „A HÉTFEJŰ TÜNDÉR“ AUTORIST JA SELLE EESTI KEELDE TÕLKIJAST

2.1. Ervin Lázár

Ervin Lázár (1930 – 2012) sündis Budapestis 1936. aastal, kuid koduks pidas Alsórácegrespuszta küla. Seal elas ta oma perega 13 aastat. See väike paik oli inspiratsiooniks mitmetele tema juttudele. Lázár langetas otsuse õppida Budapestis Eötvös Loránd ülikoolis ajakirjandust, kuid hiljem otsustas siiski ungari keele ja kirjanduse kasuks. 23-aastasena hakkas ta kirjutama Budapesti kohalikesse lehtedesse ning töötas toimetajana ajakirjas Jelenkor, mis avaldas ta esimese jutu 1958. aastal. 29-aastasena leidis ta tööd kirjandusajalehes Élet és Irodalom ning lõpetas seal 1971. aastal. Kuni 1989. aastani otsustas Lázár olla vabakutseline kirjanik, kuid oma pensionini töötas taaskord mitmetes Ungari ajalehtedes. Samal ajal sai ta ka oma raamatute eest auhindu. (Tardi-Molnár jt 2006)

Lázár on peale raamatu „A Hétfjú Tündér“ kirjutanud veel mitmeid lasteraamatuid. Nt tema esimene teos „A kislejú meg az oroszlanok“ („Váike Poiss ja Lõvid“) ning „Berzsián és Dideki“ („Berzián ja Dideki“). Lasteromaanidest kirjutas ta nt „Gyere haza, Mikkamakka“ („Tule koju, Mikamaka“) ja „A négyszögletű kerek erdő“ („Ümmargune neljanurgeline mets“ Hiedeli tõlkes, „Neljakandiline ringikujuline mets“ Eesmaa artiklis). Raadisaadetest tooksin välja „A Franka cirkusz“ („Franka tsirkus“). (Lázár ...) Ometi ei ole ta tuntud mitte ainult laste seas, vaid ka nende vanemate hulgas. Üks menukamaid teoseid on „A fehér tigris“ („Valge tiiger“), mis käsitleb kommunistlikku Ungarit ja selle poliitikat. Just see teos tõstis ta täiskasvanute seas esile. (Sárközy és Társa). Lázári loomingus võib tihtipeale leida omapäraseid karaktereid, kes

on natuke kentsakad, kuid samas müstilised ja väga sümpaatsed. Jutud on enamasti fantaasiaküllased ning võluvamaks teeb need Lázári huumorisoon ja sõnamänguoskus. Ida-Euroopas kategoriseeritakse ta lood maagilise realismi alla. (Eesmaa 2007)

Lisaks jutustustele on Lázár kirjutanud ka raadiomänge ja lavastusi nukuteatrile. Mõned tema lood on kohandatud filmiks ning osad ka televisiooni ja lavale. Üks nendest on nt „Szegény Dzsoni és Árnika“ („Vaesed Dzsonni ja Árnika“). See räägib noortest armunutest, kelle on nõidunud Saja Näoga Nõid ning samal ajal, kui üks on inimene, on teine part. Koos otsustavad nad üles otsida Seitsmepäise Haldja, kes loodetavasti saab nad endiseks muuta. (Tardy-Molnár jt 2006) Samuti on Lázári teose „A hang“ („Hää!“) põhjal valminud ooper (Eesmaa 2007). Ka Lázári tütar Fruzsina on mõne tegelase nimed välja mõelnud. (Tardy-Molnár jt 2006)

2.2. Edvin Hiedel

Edvin Hiedel (1930–2012) oli väga hinnatud tõlkija ja põhjalik toimetaja. Ta õppis kuni 1954. aastani Tartu Riiklikus Ülikoolis eesti filoloogiat ajaloo ja keeleteaduse osakonnas ning oli korrektor ja toimetaja Eesti Riiklikus Kirjastuses üheksa aastat. 1963–1973 töötas ta toimetajana Loomingu Raamatukogus ning 1976–1991 Eesti Raamatu tõlkekirjanduse osakonnas. Kuigi peale seda ei käinud ta töö, tõlkis ja toimetas ta siiski edasi vabakutselisena. (In memoriam ... 2013) Hiedel sai omale ka Valgetähe V klassi teenetemärgi 23.02.2001 tõlkimise ja toimetamise eest. (Teenetemärkide ...)

Ungarikeelse kirjanduse vastu tekkis Hiedelil huvi juba nooruspõlves. Loomingu Raamatukogus ilmusid Hiedelil mitmed tõlked: 1960 Ernő Urbáni „Kaks vaati rummi“, 1965 Endre Fejesi „Vanarauahoov“, 1983 Áron Tamási „Talv orus“ ja paljud teised. Suurimad teosed aga ilmusid peale seda aega „Eesti Raamatus“ ja muudes kirjastustes. Ühed neist on 1969 tõlgitud László Némethi „Ängistus“, 1975 Mór Jókai „Kuldaväärt

mees“, 1982 Gyula Krúdy „Punane postitõld. Päevalill“, 2000 Dezső Kosztolányi „Nero, verine luuletaja“, 2006 Sándor Márai „Maa! Maa!“. Poolikuks jäid tema tõlgetest kolm Márai teost, millest üks on „Vahemäng Bolzano“. Lisaks raamatutele tõlkis Hiedel ka näidendeid, kuuldemänge ja lastejutte. Suure panuse andis ta ka eesti lastekirjanduse varamu taaselustamise ja väljaandmise Eesti Raamatus. (In memoriam ... 2013)

Edvin Hiedel oli abielus 1953–1968 Lembe Hiedeliga (1926–2004), kes oli samuti toimetaja ja tõlkija. Peale selle, et mõlemad Hiedelid said auhindu, anti teistele ka nendenimelist preemiat: Edvin ja Lembe Hiedeli nimeline toimetajaauhind. Sellele võib esitada kõiki keele ja kirjandusega seotud eraisikuid, organisatsioone jm. Auhind eraldatakse pikaajalise, viljaka ja tähelepanuväärse toimetamistöö eest. (Edvin ... 2020)

3. NIMEDE VÕRDLUS

3.1. Nimedest üldiselt

Nimesid defineerin ma „Eesti keele käsiraamatu“ (2007) järgi. Kasutan nime ja nimetust eristavat definitsiooni: nimi ehk pärisnimi tähistab üksikobjekti ning kasutab selleks nimisõnu või nimisõnafraase. Nimed tähistatakse suure tähega (nt Kalle Kala). Nimetus on nimisõna, aga mitte nimi: seda tähistatakse väikse tähega. Raamatus „A Hétfejű Tündér“ on näha ka üldnime, mis on samuti nimisõna või nimisõnafraas, kuid näitab liiki või selle liiget. See kirjutatakse väikse tähega (nt kass, punane sõstar). Mina keskendun oma töös vaid pärisnimedele ehk proopriumitele, kuid mille hulka võivad kuuluda ka suure tähega kirjutatud üldnimed ja nimetused. (EKK 2007: L54)

Kokku leidsin ma ungari- ja eestikeelsest teosest 114 (+2 erandit) nime. Jaotasin need 5 gruppi: isikunimed (29 nime +1 erand), loomad ja taimed (28 nime), isikunimedega loomad (14 nime), muud (34 nime) ja kohanimed (9 nime +1 erand). Reeglina on kõik nimed mõlemas raamatus kirjutatud suure algustähega, kuid otsustasin siiski uurimisse kaasata kaks erandit, millest üks esines eestikeelses tõlkes luuletuses ning puudus täielikult ungarikeelses versioonis ning teine, mis ei olnud tõlkes kirjutatud suure algustähega, muutudes hoopis nimetuseks.

Seletan 1. tabeli ülesehitust. Esiteks kirjutan iga grupi nimed (isikunimed, loomad ja taimed, isikunimedega loomad, muud, kohanimed) eraldi tulpa, kokku 5. Nimed esitan paaridena: eestindatud – originaal. Seejärel analüüsin nimesid tulbast selle järgi, kui palju on need tõlkes muutunud ning seletan üldiselt lahti (nimed, mis on samaks jäänud, mis väikeste muudatustega). Peale seda võtan olemasolevast tabelist välja tõlkija

muudetud nimed ning näitan neid eraldi teises tabelis (vt lisa 2). Seal otsin põhjuseid, miks on need just nii tõlgitud ja kui hästi on see toiminud.

3.1.1. Isikunimed

Lisast 1 on näha, et paljude isikunimede kirjpilt ei ole kas üldse või väga palju muutunud.

- 1) Samaks on jäetud Juli, Marci, Maminti, Ajahtan Kutarbani, Brunella, Gyuri ja Sándor Petöfi (tuntud autor).
- 2) Mõned, nagu Üks – Egyik, Teine – Másik ja Vanaisa – Nagyapa, on ungari keele tõlked.
- 3) Lühendatud nimed on Mikamaka – Mikkamakka ja Babo-Titi – Babó Titti. Teistel tuleb ka tõlkides sisse erinevuseid, millest on juttu hiljem (vt 3.2.1.).

3.1.2. Loomad ja taimed

- 1) Loomade ja taimede grupis on näha huvitavat Lázár Ervinlikku nähtust, kus loomade nimetused on ka nende nimed: Jänes – a Nyúl, Hunt – a Farkas, Kass – a Macska jt. Autori jutte lugedes tuleb taoliseid nimesid ette üpris tihti. Nendele nimedele peab ette panema määratud artikli a/az, sest see teeb tegelased määratuks, et pole mitte suvaline Hobune, vaid just *see* Hobune.
- 2) Taimede osas on tõlkija enamiku täpselt eesti keelde üle toonud. On vaid kaks, mille tõlkega ma ei nõustu: Pöder – az Öz ja Kevadine Kurekell – Tavaszi Csillagvirág, mis kuuluvad tõlkija muudetud nimede hulka, mida lahkan hiljem (vt 3.2.2.).

3.1.3. Isikunimedega loomad

Raamatus esineb ka loomade kohta kasutatud isikunimesid, millest moodustasin omaette rühma. Kõik nimed selles rühmas on kas loomade või lindude omad.

- 1) Täiesti samaks on jäänud Sigfrid Bruckner, Aromo ja Gepard Geza mõningase kirjapildi muutusega.
- 2) Tõlgitult on samad Hobu Serafin – Ló Szerafin ja Zoard Suur – Nagy Zoárd. Teistel on suur erinevus eesti ja ungari keele vahel. Nagu näha, on mõnedel nimedel ees- ja perekonnanimi kohad vahetanud. See on selle tõttu, et ungari keeles öeldaksegi perekonnanimi esimesena.

3.1.4. Muud

Muude nimede hulka olen liigutanud need, mis sobivad teistesse tulpadesse vähesel määral.

- 1) Nende hulgast on kirjapildi osas muutunud vaid üks: Ooker – Okker.
- 2) Suurem osa siinsetest nimedest on tõlgitult samad, nt Üksmagaja – Egyalvó, Viismagaja – Ötalvó, Hommik – Reggel, Lillesilm – Virágszemű jt.
- 3) Samuti, nagu loomade ja taimede rühmas, on ka siin määratud artikliga nimed ehk siis kindlad Kulp – a Merókanál, Piimakann – a Tejesköcsög ning värvid Sinine – a Kék ja Kollane – a Sárga.

3.1.5. Kohanimed

Kohanimede hulka lugesin ma tegevuspaigad, kus toimus miski või kauged paigad, millest lihtsalt räägiti.

- 1) Need on enamasti tõlgitud samas tähenduses: Maa – Föld, Linnutee – Tejút (otsetõlkes Piimatee), Imedemaa – Csodaország jt.
- 2) Siin on jällegi märgata määratud artikliga kindlat kohta: Kőögikapp – a Konyhaszekrény.

3.2. Tõlkija muudetud nimed

Et paremini hoomata, kui keerukas on tõlkida, lugesin Märt Väljataga artiklit „Tõlkimise teooriast ja praktikast“ (2008). Kindel on see, et kõigepealt on vaja mõista sõna originaalkeeles ning alles peale seda saab leida vaste teises keeles. Sarnast sõna on kerge leida, kuid seda, mil *määral* ta sama on, on raske mõõta. Kuigi kui vallata mõlemat keelt, tajub seda paremini. Väljataga on näiteks toonud venekeelsed sündmatud sõnad: „Vulgaarsele vene väljendile on võimalik leida vulgaarne eesti vaste, aga kes oskab öelda, et see on just *sama* moodi vulgaarne?“ (Väljataga 2008) Tema jaoks on just keeruline mõõta stiilikvaliteeti. Julgen väita, et see käib vähemalt mingil määral kõikide tõlketööde ja keelte kohta.

Muudetud nimede peatükis kasutan ma lisa 2. Sinna olen kogunud lisast 1 kõik nimepaarid, mis erinevad mõlemas keeles tähenduse või kirjaviisi poolest. Ülesehitus on sama nagu lisa 1 puhul, kus arutlesin ühekaupa iga nimeliigi üle ning eraldasid eri tüüpi sõnad.

3.2.1. Isikunimed

- 1) Isikunimedest on kõige vähem muudetud vaid kahte nime: Pasuna-Moor – Rezes Bandika ja Kingsepa Julika – Varga Julcsa. Esimese lahendus on kaval, sest rezesbandika tähendab tegelikult pasunakoori ning sellest eesti keeles välja mõelda Pasuna-Moor on väga originaalilähedane lahendus- Bandika võib tuletada ka mehenimest András, kelle hüüdnimi on Ungaris Bandi, kuid seda sõnamängu ei ole kerge tõlkida (Magyar ...). Teine nimi on tuletatud Júlia nimest ning Julcsa ning Julika on mõlemad selle hüüdnimed. Kuna Julika on kirjutatud eestipäraselt, siis sobis see juttu paremini. Autor on selle tõlke suhtes olnud leidlik.
- 2) Järgmisena tootsin välja Vassikati – Vacskamati. See sõnamäng on kukkunud välja kenasti, sest nimi sai alguse Lázári naise, Vathy Zsuzsa perekonnanimest, (MMA 2017: 111). Vathy -> macska (kass) Vathy -> macskavati -> vacskamati. Nagu siin näha, on nii Lázár kui ka Hiedel Kassi-Vati kahe nime esitähed ära vahetanud ning sama moodi eesti keeleski tuli kokku Vassikati.
- 3) Tabelis on 7 väga sarnast nime, mis on tuletatud ühest: Valdemar – Ödönke. Teised, Kaldemar – Födönke, Eldemar – Edönke, Taldemar – Mödönke, Noldemar – Nödönke ja Köldemar – Hödönke, on kõik seotud korrustega. Eesti keeles oleks siis Kaldemar kelder, Eldemar esimene korrus jt. Valdemar on ise seotud viiendaga. Lugu seisnes selles, et Valdemar tahtis teha 10-korruselise maja, kuid ainult viies korrus kutsus teda Valdemariks. Teised vahetasid nime esitähe vastavalt oma korruse esitähle. Ungari keeles saab mõelda samamoodi: Födönke on földszint ehk alumine korrus. Kuigi ungari keeles tähendab see esimest korrust, just nagu inglise keeleski, siis tõlkes see väga ei loe, kuna riimid jäävad ning tekstist arusaamist see ei häiri. Nime lõpu kohta võib arvata vaid seda, et tõlkija valis lihtsalt kõige sobivama, millega saaks neid sõnamänge teha ning see tal õnnestus.

- 4) Aasper – Rácegresi ja Paasper – Pácegresi on tihedalt seotud kohanimega Aaspaaspera. Kui see võtta tükkideks, Aas-paas-pera, siis on näha, et Aasper on tekkinud esimesest ja kolmandast osast ning Paasper teisest ja kolmandast. See on ungari keelest hästi tõlgitud, sest originaalis nii oligi: Rác-pác-egres. Ainus vahe on see, et eestikeelses versioonis on nimede puhul viimane täht ära kaotatud (a) ning ungari omas üks juures (i). Tuletusliide i on nime lõpus selle pärast, et see näitab ungari keeles, kust on kes/mis pärit.
- 5) Kõige keerulisem võis aga olla tõlkida neid nimesid: Rammuvald – Izombizom, Varavald – Csakkincs, Aruvald – Eszerece ja Iluvald – Nyalkabalga. Hiedel on otsustanud eesti keeles need ühildada, mitte tervet nime eraldi välja mõelda. Izom tähendab *lihast* ning bizom on tõenäoliselt riimi eesmärgil sinna lisatud. Csakkincs tähendab *ainult vara, rikkust*. Eszerece on pandud kokku kahest sõnast: *ész*, mis tähendab *mõistust*, *aru*, ja *rece*, mis tähendab *karedust*. Koos tekitavad nad sõnaühendi *terav mõistus*. Nyalkabalga esimene osa tähendab *rühikat, uhket*, teine *lihtsameelset*. Kõikide tähenduste järgi on näha, et eestikeelne versioon ei ole väga kaugel originaalist mitte ühelgi.

3.2.2. Loomad ja taimed

- 1) Tabelis olen jätnud siia vaid ühe taime, milleks on Kevadine Kurekell – Tavaszi Csillagvirág. Tegelikult ei ole selle päris tähendus kurekell, vaid see kuulub siniliiliate hulka (Rahmé 2014). Ometi sobib Kurekell tõlkesse, kuna Kevadisega koos tekib neil algriim, mida Lázári juttudes on palju.
- 2) Loomadest oli teisiti tõlgitud Pöder – az Óz. See tähendab eesti keeles metskitse. Ometi mõistan ma tõlkija soovi see alternatiiviks Põdraga asendada, sest ühes loos oli kirjas üks Hirv – a Szarvas (pandud tabelisse 1), kes on muidugi välimuselt väga sarnane metskitsele.

3.2.3. Isikunimedega loomad

Selles isikunimedega loomade loendis on peaaegu kõikides nimedes kasutatud alliteratsiooni ning seetõttu on semantilisus veidi tähtsust kaotanud.

- 1) Täenduslikult on õigemad Kalmar Koovitaja – Szélkiáltó Szidónia, Paul Peoleo – Rigó Rezső, Kaarel Karu – Medve Medárd ja Harald Hüübel – Bölömbika Balambér, kuigi viimase linnuliigi õige nimetus on *hüüp*.
- 2) Meinhard Metssiga – Vadkan Valdemar on ka peaaegu täpne, kuid tähendus on *metskult*. Metssiga oleks hoopis Vaddisznó.

3.2.4. Muud

- 1) Pilvekähardaja – Bárányfelhő-bodorító on vaimukas lahendus, kuid mitte päris täpne. Sama tõlke saaks ka kasutades ainult felhő, mis tähendab pilve. Bárány on eesti keeles lammas, mis kokkupannes oleks lambapilv. Tegelik tähendus on aga kiudpilv ehk kiudpilvekähardaja.
- 2) Hampelmann – Cserkesz on seotud mitme sõnamänguga raamatu esimeses jutustuses „Mese Julinak“ („Muinasjutt Julile“). Need kaks sõnapaari sarnanevad Hampelmannile väga: hampsan – cserkeszek ja mannastan (sind) – cserkeszlek. Tõenäoliselt üritas Hiedel seda sõnamängu järele teha, kuid „mannastamise“ juures ei saanud enam Hampelmanni ja hampsamisega edasi. Cserkész ise tähendab hoopis skauti.
- 3) Muude loendisse pidin liigitama veel ka Savipudeli – a Bojtos Butykos. Ungarikeelne nimi tähendab tegelikult Tutiga Lähkrit ning pole kindel, kuidas tõlkija selle Savipudeliks sai. Küll aga ei äratanud see teiste kõõgitarvete hulgas liialt tähelepanu, nii et selle võib lugeda heaks tõlkeks.

- 4) Üheks huvitavaks nimepaariks osutusid Tähni-Tönn – Szeplő Szepi ja Tähni-Triinu – Szeplő Sziszi. Minu arvates on see tõlge hästi õnnestunud, sest mõlemas keeles need ühildatud alliteratsiooniga.

3.2.5. Kohanimed

- 1) Üks nimedest, mida eestikeelses raamatus ei olnud, oli a Szaratov. Küll aga oli tõlge põhjendatud, sest see oli vahepeal Ungaris levinuim külmutuskapp. (Origo 2019) Küll aga oleks võinud selle eesti tõlkes suure algustähega panna.
- 2) Teine kohanimi on Aaspaaspera – Rácpácesges. Sõnad on üpris sarnased ning on aru saada, kuidas eestikeelne variant võidi leiutada. Kohanimi on saanud inspiratsiooni Lázári kunagisest kodukülalt Alsó**r**á**c**gespuszta ning sarnasused on selgelt näha sõna keskel. (Tardi-Molnár jt 2006) Kuna see ühildub kahe nimega, Aasper – Rácesgesi ja Paasper – Pácesgesi, siis tuleb arvesse võtta ka nende tõlkimist. Hiedel on leidnud selleks loominguilise ja õnnestunud viisi, jättes alles sõnamängu, mida Lázár kasutas. Kuigi lõpud on erinevad, ei sega see kalambuuri mõistetavust.

3.2.6. Luuletus

Enda üllatuseks leidsin eestikeelsest versioonist nime, mida ei olnud originaalis mainitud: Juuli. Kuna luuletused tabelis 2 on niivõrd erinevad, on keeruline leida põhjust, miks tõlkija sellise otsuse tegi. Hiedeli versioon räägib laisast Juulist, kes laiskleb ja juulitab. Originaal on neljapäevast, kes kolmapäeval karjub neljapäeva keeles. Kuna tegu on nädalapäevadega, võib kalambuur peituda eestikeelses juulikuus, mis on mingil määral loogiline.

KOKKUVÕTE

Bakalaureusetöös analüüsisin nimesid Ervin Lázári raamatu „A Hétfejű Tündér“ ja Edvin Hiedeli tehtud eestikeelse tõlke „Seitsmepäine Haldjas“ vahel. Esimeseks rääkisin ungari kirjandusest Eestis, kes eestindasid esimesed teosed ungari keelest, kes olid levinuimad autorid ning nende tuntuimad teosed. Jäin mõne autori juures peatuma, kes mängisid ungari keelest tõlkimise juures kunagi suurt rolli ning uurisin nende elu ja töö kohta.

Teises osas keskendusin tõlkijale ja autorile eraldi. Tõlkijast, Edvin Hiedelist rääkisin, kus töötas, mis on ta saavutused ja milliseid teoseid on tõlkinud. Autori, Ervin Lázári kohta rääkisin samuti ta saavutustest, miks ta tuntud on ja teostest, mis on kohati kohandatud lavale, televisiooni ja nukuteatrisse.

Töö eesmärgiks oli uurida, kas ja kuidas on tõlkija nimed eesti keelde kohandanud ning leida vastus hüpoteesile: tõlkija eestindas nimed võimalikult täpselt tähenduse järgi. Püstitasin ka kolm uurimisküsimust: 1) kuidas või kui täpselt on tõlkija ungari nimed eesti keelde üle toonud; 2) kas nimede kirjpilt ja tähendus erinevad ungari- ja eestikeelses raamatus ning kui jah, siis miks; 3) mida jälgis tõlkija raamatu eestindamisel (tähenduse täpsust või kalambuure)?

Vastused nendele küsimustele leiab kolmandast osast, kus analüüsisin ja võrdlesin nimesid ungarikeelsest raamatust „A Hétfejű Tündér“ ja selle eestikeelsest tõlkest. Esiteks defineerisin nime mõiste, et ei oleks segadust nime ja nimetuse vahel. Seejärel võtsin raamatutest välja kõik nimed ja kategoriseerisin viide rühma: isikunimed, loomad ja taimed, isikunimedega loomad, muud ja kohanimed. Tegin nendest tabeli 1 ja analüüsisin igat gruppi eraldi, vajadusel ka iga nimepaari eraldi. Siis tegin esimese

tabeli põhjal tabeli 2, mis koosnes ainult tõlkija muudetud nimedest ning jätkasin analüüsi.

Hüpotees, et tõlkija eestindas nimed võimalikult täpselt tähenduse järgi, ei pidanud täielikult paika. Tabeli 1 järgi tehtud analüüsis võib näha, et tõlkija proovis teha otsetõlget ning see töötas (nt Lillesilm – Virágszemű, Imedemaa – Csodaország jt), kuid tabelis 2 on nimed, mida ei ole võimalik otse väga hästi eesti keelde üle tuua (nt Vassikati – Vacskamati (mis on tuletatud Kassi-Vatist – Macska-Vati), Izombizom – Rammuvald (izom tähendab lihast). Nimede hulgas oli mitmeid mittetõlgitavaid sõnamänge, mille tõlkija asendas ka eesti keeles sõnamänguga. Hiedel lahendas tõlkimise ülesande hästi.

Vastused uurimisküsimustele. Tõlkija on ungarikeelsed nimed eesti keelde üle toonud üpris täpselt, kuid on jälginud kalambuure ning üritanud eestikeelsed nimed nendega ühildada. Kirjapilt ei erine ainult isikunimedel, mis on peatüki 3.1.1. alla liigitatud (7 nime). Kõikidel teistel on kirjapilt natuke erinev, sest eesti ja ungari keele vahel on hääldusmuutused ja tegu on kahe erineva keelega. Tähendus on sama sõnadel tabeli 1 analüüsi osas, kuid järgnevas on see muutunud, sest iga nime ja sõna ei saa tõlkida teise keelde otse ning kui soovida, et kalambuurid ei kaoks, on vajalik tähendust veidi muuta.

Järeldus: Tõlkija andis endast parima, et nimed otse tõlkida, kuid püüdlas ka kalambuuride hoidmise poole. Minu arvates on tõlkija oma tööga hästi hakkama saanud.

KIRJANDUS

Bereczki, Andres 2011. Eesti kirjandus ungari keeles. – Keel ja Kirjandus 4, 277–284; <https://keeljakirjandus.eki.ee/277-284.pdf> . Vaadatud 17.08.2020

Eesmaa, Lauri 2007. Kirjandusmaailm. – Sirp 26.01; <https://www.sirp.ee/s1-artiklid/c7-kirjandus/kirjandusmaailm/> . Vaadatud 20.08.2020

Eesti Keele Instituut 2007. Onomastika. Leksikoloogia harud. Leksikoloogia; <https://www.eki.ee/books/ekk09/index.php?p=6&p1=5&id=547> . Vaadatud 20.08.2020

Elpusztíthatatlan háztartási gépek: a Szaratov hűtő. Origo 2019; <https://www.origo.hu/gazdasag/20190201-van-ahol-meg-mindig-zakaltol-tankszeru-szovjet-hutocsoda.html> . Vaadatud 20.08.2020

Hiedel, Lembe. Vikipeedia 1 https://et.wikipedia.org/wiki/Lembe_Hiedel . Vaadatud 21.08.2020

In memoriam Edvin Hiedel 3.XII 1930–31.XII 2012. Looming 2013; <https://www.looming.ee/artiklid/in-memoriam-edvin-hiedel-3-xii-1930-31-xii-2012/> . Vaadatud 21.08.2020

Kehman, Anu 2013. Eesti ja Ungari illustraatorite ühisnäitus „Ristipidi lood“ jõudis Ungarisse. – Eesti Lastekirjanduse Keskus; <https://www.elk.ee/?p=8446> . Vaadatud 15.08.2020

Klettenberg, Reet 2014. Meie aja Ungari-lugusid. – Keel ja Kirjandus 4 2014-04;
<http://kjk.eki.ee/ee/issues/2014/4/484> . Vaadatud 08.08.2020

Krenin, Lea 2002. Eesti keel ja meel madjarimaal. – Emakeele Selts;
https://www.emakeeleselts.ee/omakeel/2002_2/Kreinin.pdf . Vaadatud 19.08.2020

Lázár, Ervin 1973. „A Hétfejű Tündér“; Edvin Hiedel 1984 „Seitsmepäine Haldjas“;
<http://mek.oszk.hu/02700/02732/02732.htm> . Vaadatud 20.08.2020

Lázár, Ervin. Vikipeedia 2. https://en.wikipedia.org/wiki/Ervin_L%C3%A1z%C3%A1r . Vaadatud 19.08.2020

Magyar keresztnevek becézése. Vikipeedia 3;
https://hu.wikipedia.org/wiki/Magyar_keresztnevek_bec%C3%A9z%C3%A9se

MMA = A Magyar Művészeti Akadémia Évkönyve 2017. lk 111. Käsikiri.

„Pál-tánava poisid“ 2017. Apollo; <https://www.apollo.ee/pal-tanava-poisid-3289197.html>

Postimees 01.07.2020. Edvin ja Lembe Hiedeli nimeline toimetajaauhind. –
<https://kultuur.postimees.ee/7008329/edvin-ja-lembe-hiedeli-nimeline-toimetajaauhind-ootab-taas-kandidaate> . Vaadatud 21.08.2020

President. Teenetemärkide kavalerid;
<https://www.president.ee/et/vabariik/teenetemargid/kavaler/3605/edvin-hiedel> .
Vaadatud 21.08.2020

Pärtel, Kadri 2014. Ungari kirjanduse retseptioon Eestis 1991-2013. Tartu Ülikooli bakalaureusetöö. Tartu. Käsikiri.

Rahmé, Nikola 2014. Groove squill. – Flickr; <https://www.flickr.com/photos/eurythyrea/12958045194> . Vaadatud 20.08.2020

Sárközy és Tarsa Irodalmi Ügynökség. Ervin Lázár. – Words without borders; <https://sarkozyandco.wordpress.com/our-authors/ervin-lazar/> . Vaadatud 19.08.2020

Sillaots, Liina 08.20.2019. Isegi vähene mütoloogia tundmine võib päästa inimese elu (Felix Oinas): folklorist Felix Oinase hungaroloogia-alane tegevus. – Folklore; <http://www.folklore.ee/era/nt/PF7/7Sillaots.htm> . Vaadatud 21.08.2020

Tardy-Molnár, Anna; Bálint, Ágnes; Seres, Gerda 03.05.2006. Writer Ervin Lázár celebrates 70th birthday. – Kultúra; <https://kultura.hu/writer-ervin-lazar/> . Vaadatud 19.08.2020

Valton, Arvo 1996. Ungari – Eesti kirjandussuhted. – Suri; <http://www.suri.ee/inf/valtone.html> . Vaadatud 21.08.2020

Väljataga, Märt 27.11.2008. Tõlkimise teooriast ja praktikast. – Sirp; <https://sirp.ee/s1-artiklid/c9-sotsiaalia/tolkimise-teooriast-ja-praktikast/> . Vaadatud 20.08.2020

THE NAMES IN A HUNGARIAN BOOK „A HÉTFEJŰ TÜNDÉR“ AND IN ITS ESTONIAN TRANSLATION.

SUMMARY

In this bachelor's thesis, the names between Ervin Lázár's book „A Hétfejű Tündér“ and its translation in Estonian („Seitsmepäine Haldjas“ („The Seven-Headed Fairy“) of Edvin Hiedel) have been analyzed. Firstly, I talked about Hungarian literature in Estonia, who translated the first selected works into Estonian from Hungarian, who were the most widely spread authors and what were their most famous books. I searched for more information about some of whom played a bigger part in the translations.

In the second part, Only on the translator and the author of „A Hétfejű Tündér“ are being focused. Of Edvin Hiedel i talked about where he worked, what has he accomplished and what other books has he translated. About the author, Ervin Lázár, his accomplishments have been talked about, why he is so known and his books that have been adapted to the stage, television and a puppet show.

The work's objective was to research if and how the transator has adjusted the names in Estonian and to find an answer to the hypothesis: the translator adjusted the names in Estonian as accurately as possible according to the meaning. There also have been hypothesized three questions: 1) how or how accurately has the translator adjusted the Hungarian names in Estonian; 2) does the spelling and the meaning of the names differ in Hungarian and Estonian books, if yes then why; 3) what did he pay attention to while translating (the accuracy of meaning or calembour)?

The answers for the questions can be found from the third part, where the names are analyzed and compared from the Hungarian book „A Hétfejű Tündér“ with its Estonian

translation. Firstly, the meaning of „name“ has been defined so there would be no confusion between the name and the appellation. After that, all the names from the books have been extracted and categorized in five groups: anthroponyms, animals and plants, animals with anthroponyms, others and places. The names have been turned into a chart 1 and every group has been separately analyzed. If needed, then word by word. Then I made a chart 2 out of chart 1 that only contained names that the translator had changed and repeated the analyzing.

The hypothesis that the translator adjusted the names in Estonian as accurately as possible according to the meaning did not hold up in all places. From the analyzis made of chart 1 it can be seen that the translator tried to translate roughly and it worked in some cases (Lillesilm (Flowereye) – Virágzemű, Imedemaa (Wonderland) – Csodaország) but there are names in chat 2 which cannot be tanslated roughly into Estonian [Vassikati (Vatcati) – Vacskamati (which comes from Kassi-Vati (Cat-Vati) – Macska-Vati)], Rammuvald (Ramm = Strenght) – Izombizom (izom translates into a muscle).

The answers for the hypothesized questions. The translator has translated the Hungarian words into Estonian pretty accurately but has observed the calembours and tried to adjust the names with that. The spelling does not differ only in the anthroponymes in chapter 3.1.1. under nr 1 (7 names). All the others are spelt a bit differently because Estonian and Hungarian sound dissimilar and two individual languages are being worked with. The meaning of the names in the first part of the analyzis is the same but in the second one, it has changed because every name cannot be translated roughly into another language and it is needed to change the meaning to keep the calembour.

Conclusion: The translator gave his best to translate the names roughly while trying to keep the calembours. I think that the translator has succeeded.

LISA 1

Isikunimed	Loomad ja taimed	Isikunimedega loomad	Muud	Kohanimed
Juli – Juli Pasuna-Moor – Rezes Bandika	Ahv – a Majom Sipelgas – a Hangya	Hiir Henrik – Egér Elek Hobu Serafin – Ló Szerafin Lajos Himmus – Szörnyceteg Lajos Sigfrid Bruckner – Bruckner Szigfrid	Hampelmann – Cserkesz Üksmagaja – Egyalvó	Metsatrahter – az Erdei Kocsma Maa – Föld
Üks – Egyik	Jānes – a Nyúl	Zoard Suur – Nagy Zoárd Dömdödömm – Dömdödöm	Kaksmagaja – Kétalvó	Linnutee – Tejút Leitud Asjade Osakond – Talált Tárgyak Osztálya
Teine – Másik Rammuvald – Izombizom Varavald – Csakkincs Aruvald – Eszerece Iluvald – Nyalkabalga	Hiir – az Egér Kaelkirjak – a Zsiráf Rebane – a Róka Orav – a Mókus Mäger – a Borz	Karel Karu – Medve Medárd Meinhard Metssiga – Vadkan Valdemar Paul Peoleo – Rigó Rezső Harald Hüübel – Bölömbika Balambér Kalmar Koovitaja – Szélkiáltó Szidónia Gepard Geza – Gepárd Géza Seren Sireniküla-Sinivares – Szirénfalvi Szürkevarjú Szeréna	Kolmmagaja – Háromalvó Nelimagaja – Négyalvó Viismagaja – Ótalvó Kuusmagaja – Hatalvó Seitsemagaja – Héталvó	külmutuskapp – a Szaratorv Köögikapp – a Konyhaszekrény Imedemaa – Csodaország Aaspaaspera – Rácpácegres Ümmargune Neljanurgeline Mets – Négyszögletű Kerek Erdő
Kaldemar – Födönke Eldemar – Edönke	Nugis – a Nyest Nirk – a Menyét	Paul Peoleo – Rigó Rezső Harald Hüübel – Bölömbika Balambér Kalmar Koovitaja – Szélkiáltó Szidónia Gepard Geza – Gepárd Géza Seren Sireniküla-Sinivares – Szirénfalvi Szürkevarjú Szeréna	Tähni-Tönn – Szeplő Szepi Tähni-Triinu – Szeplő Sziszi	
Taldemar – Módönke	Pöder – az Őz		Hommik – Reggel	
Käldemar – Hödönke Noldemar – Nödönke	Hirv – a Szarvas Metssiga – a Vaddisznó		Külm – a Hideg Müüser – a Mozsár	
Valdemar – Ödönke Köldemar – Hödönke Marci – Marci Mikamaka – Mikkamakka Kingsepa Julika – Varga Julcsa Vanaisa – Nagypapa Babo-Titi – Babó Titti Brunella – Brunella Gyuri – Gyuri Vassikati – Vacsamatati Maminti – Maminti Sándor Petöfi – Sándor Petöfi Ajahtan Kutarbani – Ajahtan Kutarbani Aasper – Rácegresi	Hunt – a Farkas Jäär – a Kos Kass – a Macska Kits – a Kecse Hobune – a Ló Körvits – az Úritök Sihvakas Meelespea – Karsú Sisakvirág Lokkis (Mets-) Käoking – Fürtös (Erdei) Gyöngyike Kevadine Kurekell – Tavasz Csillagvirág Kannike – Ibolya Rukkilill – Búzavirág Harilik Sinilill – Közönséges Gubóvirág		Körvata Kruus – a Fületlen Bögre Körvaga Kruus – a Épfülű Bögre Kohviveski – a Kávédaráló Kolmejalgne Taburet – a Háromlábú Hokedli Küüneviil – a Körömrészelő Liharaimise Kirves – a Húsvágó Bárd Kulp – a Merőkanál Savipudel – a Bojtos Butykos Piimakann – a Tejesköcsög Punane Kaas – a Piros Fedő Sinine Kaas – a Kék Fedő Alumiiniumkaas – a Alumínium Fedő	
Paasper – Pácegresi Seitsmepäine haldjas – A Hétfőjű Tündér (Juuli)	Tiiger – a Tigris Karu – a Medve Kohutav Kolmerattaline Pakuk-lind – A Rettenetes Háromkerekű Pakuk madár		Kuplita Lamp – a Burátlan Lámpa Köögilaud – a Konyhaasztal Poolekslõigatud Tomat – A Kettőbe Vágott Paradicsom	
			Sinine – a Kék Kollane – a Sárga Ooker (ookri soost) – Okker Ultramariin – Ultramarin Lillesilm – Virágszemű Pilvekähardaja – Báránnyelű-bodorító Pikajuukseline Kiilaspäine Tillaalarum – Nagyhajú Kopasz Tillaárom	

Tabel 1: Kõik nimed

LISA 2

Isikunimed	Loomad ja taimed	Isikunimedega loomad	Muud
Pasuna-Moor – Rezes Bandika	Kevadine Kurekell – Tavaszi Csillagvirág	Kalmar Koovitaja – Szélkiáltó Szidónia	Pilvekähardaja – Báranyfelhő-bodorító
Rammuvald – Izombizom	Pöder – az Őz	Lajos Hirmus – Szörnyeteg Lajos	Tähni-Tönn – Szeplő Szepi
Varavald – Csakkincs Aruvald – Eszerece		Meinhard Metssiga – Vadkan Valdemar	Tähni-Triinu – Szeplő Sziszi Savipudel – a Bojtos Butykos
Iluvald – Nyalkabalgá Kaldemar – Födönke Eldemar – Edönke Taldemar – Mődönke Käldemar – Hődönke Noldemar – Nödönke Valdemar – Ödönke Köldemar – Hődönke Kingsepa Julika – Varga Julcsa Vassikati – Vacskamati Aasper – Rácegresi Paasper – Pácegresi	Kohanimed külmutuskapp – a Szaratov Aaspaaspera – Rácpácegres	Harald Hüübel – Bölömbika Balambér Karel Karu – Medve Medárd	Hampelmann – Cserkesz
		Luuletus tõlkes	Luuletus originaalis
		Laiskvorst on <u>Juuli</u> , ta laiskleb ja juulitab.	Szerda ablakában – Kolmapäeval aknas csütörtök ül, – neljapäev istub és ordít – Ja karjub csütörtököül. – neljapäeva moodi.

Tabel 2: Tõlkija muudetud nimed

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Janne Lamus.

1. Annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose „,A Hétfejű Tündér” ja selle eestikeelses tõlkes esinevad nimed”, mille juhendaja on Krisztina Tóth, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Janne Lamus

23.08.2020